

A kriminalisztika jövője. Konferenciabeszámoló¹

HORVÁTH Orsolya

A beszámoló a Magyar Rendészettudományi Társaság Kriminalisztika jövője munkacsoportja által szervezett kerekasztal-megbeszélésen elhangzottakat tartalmazza. A konferencia előadói és hozzászólói hasznos gondolatokat fogalmaztak meg ezen interdiszciplináris tudományterület jelenéről és jövőbeni fejlesztési lehetőségeiről.

A „Kriminalisztika jövője” címmel a Magyar Rendészettudományi Társaság (MRTT) Bűnügyi Tagozata és a frissen alakult Kriminalisztika jövője munkacsoport kerekasztal-beszélgetést rendezett 2014. február 27-én a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán (NKE RTK). Az eseménynek a kar díszterme adott otthont. A tanácskozás célja az volt, hogy a hazai kriminalisták, a kriminalisztika iránt érdeklődő szakemberek megosszák egymással elképzeléseiket, gondolataikat a jövő kriminalisztikájáról, a kriminalisztika jövőjéről.

A kriminalisztika – mint interdiszciplináris ténytudomány – jelentőségét jelzi, hogy nemcsak a díszterem telt meg érdeklődőkkel, hanem még a karzaton is helyet foglaltak a vendégek. A konferencia egyik védnöke, Takács Tibor r. vezérőrnagy, bűnügyi főigazgató, országos rendőrfőkapitány-helyettes a konferencián nem tudott jelen lenni, azonban üzenetében a tudomány és a gyakorlat kapcsolatát hangsúlyozta. Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok, az NKE RTK dékánja, a rendezvény védnöke és az MRTT neves képviselői is az esemény fontosságát, annak aktualitását reprezentálták személyükkel.

A kerekasztal-beszélgetés moderátora, levezető elnöki szerepét Janza Frigyes r. vezérőrnagy, az MRTT főtítkára töltötte be. Ruzsonyi Péter köszöntője után Gárdonyi Gergely r. alezredes (a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet – BSZKI – igazgatójának bűnügyi helyettese), a munkacsoport elnöke és Petrétei Dávid (a BSZKI Központi Technikai Osztály kiemelt főtechnikusa), a munkacsoport tagja nyitotta meg a beszélgetést, felvezető előadások tartásával. Amint megtudtuk, a munkacsoport megalakulása, céljának meghatározása hívta életre a konferenciát. Kiemelték, hogy a jövőről dönteni, annak kutatási területeit kijelölni csak a szakmát képviselők, művelők véleményének figyelembevételével lehet. Gárdonyi Gergely hangsúlyozta a következő területek összehangolásának fontosságát, és egyben célul tűzte ki a munkacsoport számára: (1) a kriminalisztika gyakorlatának részletes módszertani kidolgozását, (2) a technikai fejlődés figyelembevételével történő fejlesztéseket, (3) a tudományos igényességet, oktatást és

1 Beszámoló a Magyar Rendészettudományi Társaság Bűnügyi Tagozata és a Kriminalisztika jövője munkacsoport kerekasztal-konferenciájáról.

tudományszervezést. Elmondta, hogy bár mindhárom területen a célok együttes megvalósítása nehéz, ugyanakkor hálás feladatot ró a munkacsoportra. Ismertette, hogy a jövőben kézikönyvek kiadását, a technikai fejlődés által létrehozott modern eszközök hazai adaptálását tervezik. A tudományszervezés (magában foglalva a kriminalisztika iránt érdeklődő kutatók, a pályájuk kezdetén álló fiatalok felkutatását és tehetséggon- dozását), a jogi és természettudományos (forenzikus) területek közös fórumszervezé- se, valamint az interdiszciplináris publikációs lehetőség (amelynek a Belügyi Szemle adna helyet) mind-mind olyan célkitűzés, melynek révén egy tudományos környezet hozható létre, amely ápolja a múltat, és egyben a jövő felé tekint – hangsúlyozta Gár- donyi Gergely.

Előadásában Petrétei Dávid ezen irányelveket fordította a gyakorlati munka nyel- vére. Utalt a hazai kutatások múltbéli szerepére, prezentációjában pedig a jelenen ke- resztül kívánta bemutatni a jövőkutatás aktuális kérdéseit. Rámutatott, hogy a három- dimenziós lézerszkenner és a 21. századi robottechnika létező eszköz már a modern kriminalisztikában. Kiemelte a digitális adatok jelentőségét, a megfigyelés módszereit, használatát (biztonsági és térfigyelő kamerák, félig tudatos okostelefonok, önkéntes közösségi oldalak), melyeknek kriminalisztikai, bűnfelderítésre történő alkalmazása azonban adott esetben komoly etikai, jogi aggályokat is felvetethet.

A gondolatébresztő felvezető előadásokat követően a jövő kriminalisztikájáról szóló korreferátumok következtek. Katona Géza ny. r. dandártábornok, egyetemi tanár hoz- zászólása nyitotta a sort, aki felhívta a figyelmet a tudományintegráció jelentőségére, a múlt szerepére a jövő kutatásában. Elmondta, hogy az egyes tudományágak közötti módszerek, tételek átvétele a legfontosabb feladat, mert ezzel lehet biztosítani az in- ter- és multidiszciplináris környezetet a kriminalisztikában. Érvei szerint a természet- és társadalomtudományok állandó kapcsolatára kell helyezni a hangsúlyt, az értékelés- nél azonban tekintettel kell lenni a módszerbeli különbségekre. Ezzel fejleszthető a 21. századi kriminalisztika – zárta mondandóját.

Finszter Géza egyetemi tanár a konferencián nem vett részt, azonban gondolatait írásban elküldte, melyet felolvastak a hallgatóságnak. Ebben négy fő pontban emelte ki az elvégzésre váró feladatokat, s ez korrelál a kriminalisztika jövője munkacsoport cél- kitűzéseivel is. Eszerint fel kell kutatni a krimináltechnikával, krimináltaktikával fog- lalkozó szakembereket, a témában PhD-munkát végző hallgatókat. Megítélése szerint a természettudományos kutatások műhelyének legmegfelelőbb otthonául a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet szolgálhat. Véleménye szerint a büntetőeljárás sikerének érdekében az ismereteket át kell adni az ügyészség és a nyomozó hatóság részére. A publikációs lehetőségek, az ismeretek szakmai fórum segítségével történő megosztá- sára, egyes tanulságos kriminalisztikai esetek bemutatására a Belügyi Szemle hasábjai szolgálhatnak.

Harmadik hozzászólóként Kovács Gábor tanszékvezető egyetemi docens új megkö- zelítésbe helyezte a kriminalisztika jövőjét. Véleménye szerint a jelenben kell definiálni a kriminalisztika fogalmát, és a közeljövő kriminalisztikájával kell törődni a realitás szemléletével. A jövő a szakértői metódusok finomodását jelenti majd, kisebb léptékű

előrelépések várhatók. A kihívás a meglévő módszerek megbízható, gyors és egységes alkalmazásában lesz kézzelfogható – fogalmazott. Hozzátette, hogy a szakértői feladat adott: gyorsan, olcsón és jól kell elvégezni a munkát. A cél, hogy ezek a követelmények a jövőben teljesüljenek. Felhívta a figyelmet az előző hozzászólásokban is megjelenő ismeretanyag átadásának fontosságára. Ez azt jelenti, hogy a kirendelő hatóság tudjon kérdezni, legyen tájékozott az adott szakterületen. Ehhez elengedhetetlen a megfelelő háttértudás, az alapos kriminalisztikai ismeret. Mindehhez társulva a jogi karokon történő kriminalisztikaoktatás szerepére kell helyezni a hangsúlyt, hiszen a jövő ügyészei, a nyomozó hatóság tagjai, bírói az alma mater padjai közül kerülnek majd ki.

Következő hozzászólóként Bócz Endre ny. fővárosi ügyész a kriminalisztika jövőjét a tudomány fejlődéseként látta meghatározottnak. Megítélése szerint a tárgyi bizonyítás területe szélesedik majd, ezért a bizonyításméleti felkészültséget kell előtérbe helyezni, ellenkező esetben téves értelmezéshez vezethet a tárgyi bizonyítékok értelmezése. A krimináltaktikai ismeretek bővítésére – összhangban az eddigi hozzászólókkal – a Belügyi Szemle „Nyomozási gyakorlatok” rovatát említette meg.

Kovács Lajos ny. r. ezredes korreferátumában a hibák szerepére helyezte a hangsúlyt, mely gondolatot Fenyvesi Csaba MTA doktori értekezéséből merítette. A justizmordok közül kiemelte a szakértői kirendelés hiányát és a szagazonosítást. Mindkettő kapcsán elmondta azonban, hogy nem a tudományos háttérben véli a hibát, hanem a szemle során pontatlanul, hiányosan begyűjtött bizonyítékokban. Ezek mögött pedig emberi tényezők játszanak szerepet. A büntetőeljárás sikere is ezen múlik, hiszen a bíróság, az ügyészség ezen „hozott” anyagokból dolgozik. Mivel a hibák a nyomozati szakban történnek, ezért a kriminalisztika jövője az oktatásban, a gyakorlati tapasztalat átadásában, ezáltal a hibák számának nullára redukálásában, az emberi tényező – mint hibalehetőség – kizárásában rejlik.

A szakértői kihívásokkal kapcsolatban Halmai János (BSZKI) osztályvezető tett említést. A következő feladatokat emelte ki: a kriminalisztikának követnie kell a technika fejlődését. Ezáltal a szakembereknek a technikai eszközöket alkalmazniuk kell, és el kell indítaniuk az ezzel kapcsolatos képzéseket. A nemzetköziesedés tendenciájára hivatkozva az adatbázisok megfelelő összekapcsolására és a tapasztalatok átadására van szükség. A számítógépek alkalmazásával összefüggésben megemlítette az AFIS-hoz hasonló rendszerek kiépítését a nyomadatbázisok, írásszakértői algoritmusok tekintetében. A specializáció elengedhetetlen, így a tudomány fejlődésének naprakész követése, a technikai ismeretek gyorsabb elsajátítása eredményesebb szakértői hátteret biztosít a büntetőeljárásban.

Bozó Csaba (BSZKI) osztályvezető hozzászólóként az előzőekben ismertetett véleményekkel egyetértett. Ő is kiemelte a múlt jelentőségét, például azt, hogy húsz év után a bűnügyi technikai egységek ismételten új járműveket kapnak országszerte. Többek között – Kovács Lajoshoz hasonlóan – az emberi tényező fontosságát emelte ki, hiszen az ember az, aki használja a 21. század technikai vívmányait. A kutatóhelyek közül – mint együttműködési lehetőséget – megemlítette a Magyar Tudományos Akadémia szerepét.

A hozzászólásokat követően Nagy Gábor, a BSZKI igazgatója reflektált az elhangzottakra, kiegészítette, valamint összefoglalta azokat. Hangsúlyozta, hogy a tudomány legújabb módszereit kell alkalmazni, melyeknek elő kell segíteniük, hogy a legkevesebb anyagból a lehető legtöbb információt nyerje ki az alkalmazó. Hangsúlyozta az akkreditáció szerepét, amely a hibalehetőségek kiszűrésére szolgál, így a bűnügyi technika akkreditálása is a jövő feladata lesz az eredményesség érdekében.

Külön hozzászólóként Fenyvesi Csaba (PTE ÁJK) habilitált egyetemi docens zárta a jövőről szóló gondolatokat. A kriminalisztika mérföldkövei mentén, ahogy „A kriminalisztika tendenciái” című MTA doktori értekezésében is írta, a komputeres, chipek szerepe válik hangsúlyosabbá a jövőben, hiszen olyan technikai vívmányokról beszélünk, amelyek segítik az expertizációt, a múltat élesebben képesek vizsgálni, és a digitális adatgyűjtést magasabb szintre emelik.

A kerekasztal-beszélgetést végül a moderátor, Janza Frigyes zárta. A munkacsoport feladataként az együttműködést emelte ki az egyetemek és kutatóintézetek között, melynek egyik leendő színtere lesz a Nemzeti Közszerológiai Egyetemen induló kriminalisztika mesterképzési szak, valamint a közeljövőben új tanszékekkel megalakuló Kriminalisztika Intézet. Bár a fenti hozzászólások, korreferátumok méltán érdemeltek volna több időt és teret, ez mégis egy kiváló alkalom volt arra, hogy tényleges eszmecsere jöjjön létre, a jövőről alkotott gondolatok megosztásra kerüljenek, és hazafelé tartva mindenki át-, illetve újragondolja saját elképzeléseit. Az MRTT Kriminalisztika jövője munkacsoportjának tervei szerint a konferencia nem marad folytatás nélkül, a hozzászólások összegzésével, figyelembevételével szerveződnek majd további fórumlehetőségek.

SUMMARY

The Future of Criminalistics

HORVÁTH Orsolya

This paper presents the summary of lectures and contributions given at a roundtable organized by the Future of Criminalistics Workgroup of the Hungarian Association of Police Sciences on the 27th of February 2014 in Budapest. The speakers shared their views on the present and future development possibilities of this interdisciplinary area of Criminal Sciences.